

ПАРТИНА АЖАЙДАЛ

„Улаан Оронго“ колхозой парторганизацин ажалъябуулга

ВКП(б)-гэй түүхэтэ XVIII съезд хадаа ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлжэ тухша тон ехэ зорилгонуудые табиһан байна.

Манай партина эхин организаци болбол энэ зорилгонууды бөөдүүлэн, ажалшад дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа, колхозно центрэе культурна болосон болголгоор нилээд эмжэлтанууды туйлаа. Колхозийнай центр—Додо Оронго нотаг мүнөө тавишдашгүй өндөө болобо. Урдань колхозингуушай центрээ холо таруу байһан юм.

Партина организаци болбол колхозой эдбхитэдэй хабаалгалтайгаар, колхозингуудаа болосон байдалтай, колхозоо культурна центрэ боллобо. 1940 он соо колхозийнай дэргэдэ хүсэд бэшэ дунда бургуули, почтын таһаг, сельмаг, амбулатори байгуулагдаа. Бүүшэй үедэ колхозингуудай 45 гэр центрэ асаргадаба. 7 табалгалтай хүүгэдэй ясли баригдаа. Мүнөө правлений байһан баригдажа байна. Мүн электростанци барилга эхилжэ, диэмо ба локомотивны бэлэн болонхой. Тэрэ хадаа 1941 оной апрельдэ ашгалгада үгтэхөөр хараалагдаа. 1941 он соо гэгээрэл болбосоролой хэмжээ ябуулангуурта хамта 27844 түхэриг гаргашалагдажа байна.

1941 оной барилгануудта хэрэглэгдэхэ модон бөөдхүгдэжэ эхилээд, мүнөө 4000 кубометр шэрэгдэ, 60 адуунай багтаха хоёр байра, 200 гахайн, 100 тугалай, 1000 шубуунай байранууд 1941 оной торшодо баригдажа дүүрэхэ түсэбтэй. Барилгын хүдэлмэридэ 75 дархашуу хабаадана.

Энэ жэлдэ колхозой центрэ радиоүзэл байгуулагдаха ёһотой. Энээндэ 20000 түхэриг мүнган гаргашалагдаха юм. Гадна, спортлошадка, сэт ба бусад баригдаха.

Артелинай центр үдэр ерэхэ бури уртан хүжэнэ. Манайда врачуд, багшавар, зооветхүдэлмэрилэгшэд, агрономууд ба бусадтай тооны улам олошорно. Колхозник бүхэн ариг сөбөрөөр ажалуудаж болонхой. Мүн велосипед, патефон самовар, оёдолой машина ба бусад культурна зүйлүүд колхозингуудай дунда ехөөр дэлгэрээ. Мүнөө манай партина организаци ба колхозой бүхы эдбхитэд болбол үзэг бэшг мэдэхгүй ябадалы ойрын сагта усдахалын түлөө угаа ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Үзэг бэшг бага мэдэхэ 119 хүнэй 114-нь, үзэг бэшг мэдэхгүй 83 хүнэй 80-нь наһатаһай бургуулингуудта буража байһад. Малажаһай фермүүд дээрэ, гуртанууд ба бүхы бригадануудта наһатаһай бургуулингууд эмхидхэгдээ, эршэмтэйгөөр хүдэлмэрилнэ. Наһатаһай

бургуулингуудан хүдэлмэридэ 10 багшанар ба культармееүүд хабаадууланхай. Эдэнэрэй олонхийн комсомолцууд болоно. Тэдэнэр хэшээлүүдэ түсэбэй ёһоор, таһалдашгүйгөөр үнэргэнэд. Бургуулингууд хадаа бураһасалай бүхы хэрэгсэлүүдээр бури хангалгалтай. Арбан хоовг соо нэгэ дахин багшанарай семинар үнэргэгдэнэ. Парторганизаци болбол бригада, ферм ба гуртануудта хүдэлмэрилжэ байһан коммунистуудта тэндэхи наһатаһай бургуулингууд хүдэлмэри шалгажа байха ба тэрэндэ туһалха тухайда тусхай даабар үгдэг. Багшанар ба культармееүүдэй хоорондо социалистическэ мурисоон үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Комсомолцууд хүхэд Д. Д. Ниданков, Л. Ганжуров ба бусад хүдэлмэрин эрхим жэшэвнүүды харуулаа.

Үзэг бэшг мэдэхгүй ба бага мэдэхэ ябадалы усдаха хүдэлмэридэ эрхим жэшэ харуулан багшанар ба культармееүүды шагнаһын тулада шагшалай тухай фонд болологдон байһа. Партина организаци хадаа наһатаһай бургуулингуудай хүдэлмэри тухайда суглаан дээрэ зүбшэн хэсэдэг ба зарим багшанарай тоосоо соносотог байһа.

Манай колхозой дэргэдэ 20 хүнөө бүридэнэн агитволлектив хүдэлмэрилжэ байдаг. Тэдэнэрэй олонхийн коммунистууд ба комсомолцууд. 1940 ондо агитволлективэй хөвөн хүдэлмэри дунгүүд тухайда бэшхэ болоо наа, тон ехэ байха гэсэнэ. Мүн 1941 оной хоёр харын торшо соо нилээд хүдэлмэри хэгдээ. Агитаторнууд өөһөдүнгөө участогуудта ябажа хөөрөлдөө, лекци, ушалганууды сагүргэлжэ эмхидхэнэ. Энэ жэлэй эхилхэнэ хойшо агитаторнуудай семинар 4 дахин үнэргэгдээ. Тэдэнэрэй үнэргэһэн 43 занягилань хэстэ 2144 хүн хабаадаһан байна. Агитаторнууд нүхэд Зандара Ричинов (комсомольско организацин секретарь), Намжилов, Юмсунов ба бусад болбол колхозингуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулаа.

Колхозингуудан хамта 324 экземпляр республиканска ба центраһна газетнууды абана. Бригадануудай дэргэдэ, культурна хэрэгсэлүүдээр бури хангалгадан улаан буланууд хүдэлмэрилнэ.

Гэхэтэй хамта, парторганизацинай хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлүүд байһа. Тиймэһээ, манай коммунистууд дутуунуудаа ойрын үдэрүүдтэ усдахалын түлөө тэжэхэ уялгалтэй. Д. ГАНЖУРОВ—Иволгын аймагй „Улаан Оронго“ колхозой парторганизацин секретарь.

ВЛКСМ-эй АЙКОМОЙ АНХАРАЛДА

Колхозой дэргэдэхи комсомольско организаци болбол колхозойгоо али бүхы хүдэлмэри эршэмтэйгөөр ябуулахын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэхэ зэргэтэй. Комсомолцууд хадаа ажаллашы, албадлашы—хаанашы жэшээ харуулаха ёһотой. Мүн тэршэмэн, комсомолойнтоо хүдэлмэриг хүсэд хайнаар ябуулаха ариун уялгалтай.

«Большевик» колхозой дэргэдэхи комсомолой эхин организаци аймаг дотороо томохон организацинуудай нэгэн болоно. Хамтадаа 33 комсомолцотой юм. Тэндэ 1940 ондо болоһон комсомолой тоосоотой-шунгалтын суглаан хадаа хүдэлмэрээ шөнөдхөн хайжаруулагдаа зориулагдаһан, шухала хэмжээбүүд ганууды харалжа, тэдэһине бөөдүүлхөнэ бүхы комсомолцууднаа эрһэн байна.

Төд, тэрэ суглаанһаа хойшо хүдэлмэрээ шөнөдхөн хайжаруулаар биратай хүдэлмэри ябуулагдаһагүй. Харин, бүхы комсомолцуудын 5—9 харын торшо дотор членэйгээ түлбөрлүүды түлөөгүй байһад. Залуушуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри маргалдаһанхай. Колхоздон комсомолоо орохоор залуушууд олон байбашы, энэ хэрэгтэ анхара багаар табигдаж дээрэһэн, комсомолцуудай зэргэ урғанай. Мүн, тус организацин олонхог комсомолцууд колхозойнтоо ажал хүдэлмэри дээрэ түрүү үүргэ ээһэнгүй.

Комсомольско комитетэй секретарь нүхэр Ц. Жигмытова ба комитетэй членүүдын организацингаа хүдэлмэриг шөнөдхөн табижа тухша хэмжээ абанагүй.

Энэһине комсомолой Селегын Аймаг анхарха зэргэтэй. С.М. БИЛИНТУЕВ.

ОБОРОННО ХҮДЭЛМЭРИ НАЖАРАА

Оборонно-ништын хүдэлмэриг ажалшад дунда үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ Зэдэн аймагтай партина ба советскэ организацинууд анхараһаа өхөөр табина.

Мүнөө осоваихимай 53 эхин эмхид хамта 2059 член тоологдоно.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо оборонно кружогууд эмхидхэгдээ, хүдэлмэрээ эхилхөөр үнийнэй. Осоваихимай 68 член бултадаа мэргэж буудалшад болоһонхой.

Мүн «Заветы Ильича», «Пятилетка», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта оборонно тэмдэгүүдтэ шөнэ нормонууды үгэлгэ үргэнөөр ябуулагдаа.

Осоваихимай аймсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Тарвазовский ба физкультурнигууд эдбхитэд нүхэд Чичиков, Шестаков гэгшэд сангын спортто угаа өмө үүсхэттэйгөөр хандаа. Тэдэнэр сангалгад тухай командалууды эмхидхэжэ, хүдөө бөшөгшөдэй рөйд үнэргөө. Хабарай тарилгада колхозуудай хэрэгтэ бөлхөжэ байһанин шагшад, элбүүлэгдэн дутуу дунданууды усдахалгадань туһалба.

Мүн, улаан крестын обществын хүдэлмэри муу бөшөөр ябуулагдаа. Мүнөө 1080 члентэй 24 эмхи бий. ГО-гэй тэмдэгүүдтэй нормые үгэлгын кружогууд хэдэн колхозуудта хүдэлмэрилнэ. Аймагцентр—Петропавловка дээрэ тус обществын хүдэлмэри илангаяа хайнаар ябуулагдаа. Гэхэтэй хамта, Байнай, Жилгырын, Наринай сельсоветүүдэй колхозуудта оборонно хүдэлмэри хангалгалгүй байһаар.

Д. ТОГОЧЕВ—ВКП(б)-гэй Зэдэн айкомой сэргэй таһагыг длаһа.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

РСФСР-эй Верховно Советэй IV Сессине зарлаха тухайда

Российска Советска Федеративна Советэй IV Сессине энэ оной апрелян Социалистическа Республикын Верховно Суда Москва городто зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ А. БАДАЕВ. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь П. БАХМУРОВ.

Москва, 1941 оной мартын 10

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Смоленскэ льнокомбинатта нүхэр А. А. Андреевэй нэрэ олгохо тухайда

Смоленскэ областин хүтэлбэрлик Смоленскэ льнокомбинатта нүхэр А. А. эмхи-зургануудай гуйлгы хантажа, Андреевэй нэрэ олгохо

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

ВМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадые хубааха тухайда

Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадые ниймэгүүд хоёр Арадай Комиссариадта хубааха: 1. Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадта 2. Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха Арадай Комиссариадта

ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОВЕВ. ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬЧИВ.

Улаан-Удэ город, Советүүдэй Байшан 1941 оной мартын 10.

ВМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Нүхэр И. С. Шабалинине Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй Аюулгүйе сахиха Арадай Комиссарта томилхо тухайда

Нүхэр Иван Савельевич Шабалинине аюулгүйе сахиха Арадай Комиссарта Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй томилхо.

ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОВЕВ. ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬЧИВ.

Улаан-Удэ город, Советүүдэй Байшан 1941 оной мартын 10.

ВМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Нүхэр И. И. Волновы Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй Арадай Комиссарта томилхо тухайда

Нүхэр Иван Иванович Волновы хэрэгүүдэй Арадай Комиссарта томилхо. Бурят-Монголой АССР-эй Дотоодын

ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОВЕВ. ВМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬЧИВ.

Улаан-Удэ город, Советүүдэй Байшан 1941 оной мартын 10.

ХРОНИКО

СССР-эй Совнарком болбол авиацин генерал-лейтенант нүхэр П. В. Рычалов ба нэгэдгээр рангын армейскэ комиссар нүхэр А. И. Запорожец гэгшэдые Обороны Арадай Комиссарай орологшоноор болгон томилбо. (ТАСС).

„Улаан Оронго“ колхоз—хүгжэлтын замаар

„Улаан Оронго“ колхоз болбол гурбан зуун табин зургаан бүлэ айлтай ба ажал хэжэ шадаха долоон зуун табин зургаан члентэй юм.

Тус колхозой ажахын хүгжэлтын замаар даһшан абана. Жэшээхэдэ, энэ оной мартын 1 хүрэтэр мал нуудһаа гурбан зуун дүшэ юһэн толгой туй абоба.

Бүхы малнууды харуулбал нинэ байна: адуу морин 668 толгой; өбөртө томо мал 2203 толгой; хони ба амаад 7214 толгой; 140 гахай ба 396 шубуу.

Тус колхоз болбол хамтынгаа фонднууды бурин байгуулаһаа гадна, февралын арбан табанай мэдээгээр, малай тэжээлдэ гаргашалаха арба мянга гаран центнер үбшэн; арба мянган центнер ногоон соломо, 3522 центнер соломо; 7520 центнер сайлас, 60 центнер воронлодой байһа.

Нимэ болохолоороо, бүхы малнуудын тэжээлээр дүүрэн хангалданхай. Малай тэжээлыг хубарилха, тэрэһинэ шөгүүрээр үгэхэ хэрэгтэ тон зүбөөр эмхидхэн байгаа. Малай байра байдал ба харуулагһан комиссар шалгалда, «байн» гэгэн сэгнэлтэ абоба. Адуу малай байра байдалы ариун сөбөр байлгал ба тэршэмэн, үбэлжэлгын үе соо нэгшэ толгой мал хороогогүй байһан түрүүшүүд, стахановцууд олон.

Жэшээхэдэ, Пырндорж, Базаржапов, Ханда Жигмытова, Шойло Доршнев, Дятба Пыленов, Вачеб Ричинов,

Бальжы Омогтуева, Ханда Батуева, Цыбжжап Цыбиков, гэгшэд эрхим байнаар ажаллаа. Гахайн фермын хүдэлмэриг шөнөдхөн зүбөөр табижа, 1941 оной торшо соо гуша нэгэн толгой ехэ гахайһаа дүрбэн зуун далав поросенкэ түлжүүдээр уяла абалан, нүүжэ өршөө колхозник Тихон Будендов гэгшэ мүнөө дүрбэн гахай түрүүлээд, дүшэн долоон поросенкы бурин хайнаар түлжүүлжэ байна.

Малажаһаахи өдө туйлагтанууд болбол тэжээлэй база байгуула тухша хүдэлмэриг 1940 ондо эрид шангаар, оролдосотойгоор ябуулаһан үрэ мүн. Нүхэр Бадма Энхевэй хүтэлбэрлэггэ герасимовска звеногойхойд оролдосотойгоор хүдэлмэрилхөнэй үрөөр, үбшэ тэжээл ехээр суглуулагдаа. Тэдэнэр, гурбан зуун табин гектар сабшаланһаа дунда жэшээгээр, гектар бүрийн 35 центнер үбшэ хуряан ба туршалгын табан гектар сабшаланһай га бүхэнөөһөн 115 центнер үбшэ абана байна. Мүнөө жэлдэ герасимовска хоёр звено эмхидхэгдээ, хүдэлмэридөө бэлдхэнэ. Эдэ звенонууд сабшаланһай газар дээрэ найман зуун тэргэ шөбхэ адһан, уһа табилгада ба хаалгада хэрэглэгдэхэ дүшэн кубометр модо, хорин тэргэ бургааһа, хорин кубометр шулуу зөөжэ буулжаба. Брэхэ зүн элбэг өхө үбшэ-ногоу ургуулгын түлөө эдэнэр сусаршагүйгөөр тэмсэхэбди гэжэ уялга абоба. 1940 оной хабарай тарилгыг тон шахардуугаар үнэргэгдэн байһаа Юуб гэхэдэ, үгшэ шахуу байһан

үрөһы, тарилгын ахилгын урда тээхэнэ бусад районһоо асаржа (гурба мянган центнер тариа) тарилан байна.

Тийгэбашы, тарилгын ба хуряалгын кампаннүүды саг болзор соонь дүүргэһөн байха юм.

Колхозойн правлени ба бүхы колхозингуудын 1940 оной элдуунуудһаа шухала тобишолол хэжэ, энэ жэлэй хабарай тарилгада эрхим хайнаар бэлдэхэ байна. 1941 ондо гурба мянга табин зургаан гектар тарилга хэжэ ба өнөө соонь: 32 гектар огородой културалуудай, мүн 75 гектар картофельин тарилга оросово. Оробото културын тарилгада хэрэглэгдэхэ үрөһөн түсэбэй ёһоор бурш хадагалалдаа. Бартофельин тарилгада хэрэглэгдэхэ 1125 центнер үрөһөн бэлэн болоһонхой.

Колхоздон агротехническа хэмжээ-ябууланууд үргэнөөр бөөдүүлэгдэнэ. Тарянай газар дээрэ 8500 шарга шөбхэ адһа түсэбтэй байһан аял, арбан гурба мянган тэргэ шөбхэ адһа. Мүн 280 тонно үнөһөн ба табин табан центнер шубуунай аргал суглуулагдаа. Энэһинэ гадна 816 гектар газарта саһан тогтоогдоно.

Хүдөө ажахын ээр-зэмсэгүүды заһабарилга дүүргэдэ. Табин хоёр паут, 17 борвой, 14 селжэ, 85 валиж, 177 постройко, 130 хомут ба 100 хөфг божо бэлэн болгогдоно.

«ВМ» маркын триерээр үрөһэ сөбөрлөгтэ үнэргэгдэжэ, үрөһөнэй лабораторид шалгуулаһан пшенице ба овесой үрөһөн байһан шавартай бай- ба Тийгэбашы, яриһын үрөһөн хоёр

дахин сөбөрлөгдэ ороод, мүнөө урга- ха шадалын шалгагдажа байна.

Мүнөө ефремовскэ звеногой тарилга хэжэ талмай дээрһэн далай сантиметр зузаантай саһан тогтоодо. Гурбан зуун шарга саһан, 138 шарга мүйлхөн тарилгын газар дээрэ зөөгдөжэ адһагдаба.

Агротехническа хэмжээбүүжыг хайнаар үнэргэхын тулада, наа-наа хүнине хабаадууһан, колхозингуудай олоороо хабаадалгы табидахин эмхидхэбэ. Эдэ олоороо хабаадалгануудай үедэ жаран центнер үнөһөн, гуршан дүрбэн центнер шубуунай аргал суглуулагдаһан байна. Энэһинэ гадна, долоон зуун гушан хоёр центнер шөбхэ, дүшэн центнер минеральна удобренин зүйлүүд таряалангай газар дээрэ зөөгдөбэ. Зуун арбан дүрбэн центнер үрөһөнэй тарилан гурба дахин сөбөрлөгдэ. Хабар дулаан болоосоорнь пар дээрэ саһанай уһа тогтооло, эртын борнойлоло ябуулагдаһаар хараалагдаа. Бүхы тарилгын хэрэгсэлүүдгэдэ тарилгаха байна. Энэ колхозойхид өрөхө намар гектар бүрийһэн 35—40 центнер хүрэтэр ургаса хуряжа ажахын түлөө тэмсэ- нэ.

Звеньевод нүхэр Амуров ба агроном нүхэр Братченко гэгшэд ургаса дөө- шүүлхэ хэмжээбүүланууды бөө- дүүлгын түлөө үнэн сэхээр оролого

Огородно бригадта жаран табан гүн хүдэлмэрилнэ. Шөнөөр барилга- һан 100 квадратна метрын теплицэдэ овошын тарилга хэгдээд, огурдын ургаса хайнаар гаржа байна. Парин дээрэ хоёр зуун табин тонно шөбхэ гаргагдаа, 556 рама хэгдөһөн ба хө- рөгдөгдөхө үрөһөн хүсэд бэлдхөгдөбэ.

Газар Таряалангай Арадай Комиссариадай зүгһөө шагнал абана ба хүдөө ажахын түрүүшүүдэй республиканска зүблөөндэ хабаадалсаһан, нүүжэ өршөө колхозник нүхэр Голобородько гэгшэ өнө бригадын бригадирээр хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө колхозойн полевой стагунуу баралтаа ваабарилгадга түхөө- ргэдэжэ байна. Радио байгуулаха ба нүүдэл кино харуулаха эмхидхэ гэ- жэ наһаашалагдаба. Мүн тэршэмэн, 3500 түхэригэй сэнгэй культурна хэрэгсэлүүд: шатар, дам, хүгжэмэй элдэб зүйлүүды худалдан абана. Хүдөөажаһын бүхөсоюна выставкэдэ хабаадалгаһад ба хүдөө ажахын түрүүшүүдэй дүй-дүршэлүүды шуда- хын тулада энэ колхоздо стахановскэ бургуулан хүдэлмэрилжэ эхлээ.

Бүхөсоюна 18-дахин партконферен- цин тогтоодоор зоригшон тус кол- хозой членүүд хадаа энэ жэлдэ долоо миллиард 900 пуд ургаса хуряам дозунгы бөөдүүлхэ зорилготойгоор бүхы хүдэлмэрээ эмхидхэнэ. Борис МАЛОВ.

Үйлэдбэрийн ехэ эдибхи үүсэхэбэ

ВКП(б)-гэй XVIII конференцид хамжаабуулангуудыг бодто дээрн бөөдүлжэ харгэте рес-публика доторхи ажайлэдбэрийн, замхарилсаанай, МТС-үүдэй ба колхозуудай партийна организацинууд болше-вистээр оролсожо эхилэе. Бүхэсоюу-ла XVIII партконференциин нэрэмжэтэ социалистическэ мүрысөөе саашадан үргэжэлүүлхыг уриалдан, Улан-Удын маанай комбинадай хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хандалга угаа ехэ дэбжэлдэг утгагдаба.

Тус мүрысөөн тон эршэмтэйгээр абуулагдажа байна. Конференциин шийдхэбэрээр зоригжоон түрүү хүдэл-мэришэд ба колхозинууд хобаата ажал дээрэ бодото стахановскаар хү-дэлмэришэ, үйлэдбэрийн гээ даабари-нуудыг үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэд.

Кировскэ модоний заводийхид ВКП(б)-гэй XVIII конференциин шийд-хэбэригүүдэ бөөдүлхын түдөө эрид тэмсэжэ байна. Тэндэ хүдэлмэришэдэй ажал-заршам найжаржа захалаа. Хэр-бээ үнэгэрлэшэ оной ноябрда 14 хүн прогута хэбэн байгаа наа, февральдэ шэгшэ прогута болоогүй. Харин, үй-лэдбэрийн бүтээсэ улам бүри ургана. Февралынга даабарине 130 процент дүүргэбэ. Нүхэр Дрыгинэй бригада — завод дотороо түрүү һуурда. Бүхы дээрэ үдэр-үдэрлэгэ даабарине 200 процент гүйсэхэдэ. Энэ социалисти-ческэ мүрысөөе республика дотороо ажилэн үүсхэгшэ — Улан-Удын делогой-кид болбол «Ажайлэдбэри ба замхар-илсаан тухай партийна организаци-нуудай зорилгонууд тухайда» нүхэр Маленьковэй элихэлнэ шудалжа бай-на. Зуугтад агитаторнууд үчэстолууд дээрэ гаража, XVIII партконференциин хөтөрвалгуудыг ажалшадта тайла-рилжа байлаа. Бүүлэй 5 хоногой тор-

шо дотор 200 шахуу хөөрөлдөөн, ушалга үнэгэрлэдөө.

Станица, цехүүд ба албан газарнууд-да болбосон ба ариг сээр бол-гохо хөдө-хөдэй хамжаабуулангуудыг бөөдүлжэ байна. Автоматичүүд — цехүү сээр болгоо. Зэр-зэбсэгүүднй нягтаар хадагалдана. Хүдэлмэришэ бүхэн металлне хялгадаг болонхой.

Эгөөр, конференциин тогтоолнууд наа зохиго тобиолол хэргүй, тийн, хүдэлмэришэ шөлхөн табига үйлэдбэ-ришгөө даабарине үдэр, нара ба квар-тал бүри тусбашаан гүйсэхэдэ за-халаагүй ажайлэдбэрийн ба замхарил-саанай предприятинууд олон бин. Эдэ-нэр урдэ мэтэ ношорлоор залдаа.

XVIII партконференци дээрэ нүхэр Маленьков нигэлэ хэлэһэн байна: «Предприятинуудта найданган үгтэйһэн гүрэнэй зөөрине, барилгануудыг, гэр байрыг, түхээрэлгыг, зэр-зэбсэгыг ба бүхы материална сэгтэ зүйлнуудыг бүрин бүтэн байлхага тухайда амха-рал болбол манай фабрикануудай, за-воднуудай, түмэр замуудай ба уһан за-май транспортны хүтэбэрлэгшэдэй, инженернууд, хүдэлмэришэд ба алба-хаагшадтай эгээн түрүүшын үялга мүн».

Энэ заабарине абанан үдэрлөө хой-шо бөөдүлжэ үнэгтэй байһан аад, зарим предприятинууд мүнее хүрэтэр юушыг хэдүй байһаар. Жэшээ болгон, ПБЗ-гэй зарим цехүүдэ абажэ үзөө. Паровая хабсаралгын цехтэ (началь-никтын нүхэр Трасенко) электро-энер-гия хамгадха тухайда хөшнө ханалаа табилагүй. Заримдаа үдэр бүни илгэд-гүй галтай байдаг. Галдаа, ариг сээр-ныг сахнагүй. Цехэй зарим сонхо-нуудын табигданан сагнаа хойшо сэр-бэрэлдэггүй, хур-хурай хирэдэ дарга-даншотхой байна.

Ц. Цыденов.

Депогой цехүүд соо

Үйлэдбэрийн нигэ ехэ дэбжэлтэ Улан-Удын депогой цехүүд соо үни удаанай үзэгдөөгүй юм гэжэ хүдэлмэ-ришэд хөөрөнэ.

Ябанан ла газарта, XVIII парткон-ференциин түүхэтэ шийдхэбэрийн ам-жалтаттайгаар бөөдүлхын түдөө эр-шэмтэй тэмсэдэ уриалдан лозунинууд, плакатууд, ханын газетануудэй шөгө шомернууд үлгөтэй байна. Обедэй забаралгын үдэ мүнөөдөрэй шука-ла асуудалууд тухайда хурса агита-ци абууджа агитаторнууд сүлөөгүй байна. Тэрэнхэе гадаа, парти ба правительствен тухай тогтоолой үндсээр бүри ехэ үүрэгтэй болоһон мастернууд, цехүүдэй начальнигууд хүдэлмэришэдтөө даабари үгэхэ, дүүр-гэлтэ шаагаха бүридөө XVIII парт-конференциин тогтоолыг тодорхой баримтануудцээр тайлабарилжа. «Манай депогой дэргэдэх партийна организацин коммунист бүхэн конференциин тогтоолыг хүндэтгэйгээр бөөдүлхын эрхим жэшээ харуула», — гэжэ, парт-комой секретарь нүхэр Дудкин мө-лүүлэ.

Депогой цехүүд соо ябажа адалган шөвжэхэдэ эли бодо хубилалтанууд бол-гожо ахиланнын харалдана. Зарим цехүүдтэ сагаалдага тухай дундаа ябуулагдажа байна, бусад соонь заха-барилга, сээрэлгэ хэглэнэ. Урдань илгэдэжэ угаалгын цех соо хөргөгчэ болһон түмэртүгээнүүд наад тойбо татажа хөтөгшэ һэн. Мүнөө тийнэ хаядаха бөгүүшнэ бүхы цехүүд сүлөө-лэгдэжэ байна.

Республикын түрүү предприятинууд-

дай гэгэндэ тоологдог энэ Депогой бүхы зэбсэг хэрэгсэлүүдэй бүрид хэлыг хонордохлогын талаар ехэ хү-дэлмэри гүйсэхэдэ байна. «Депогой дэргэдэх профсоюзна эмгийн үүсхэ-лээр бөөдүлэгдэжэ байгаа тус хэм-жээбуула хадгаа цех бүхэнэй наад-гүй, үндэр бүтөөсэтэйгээр хүдэлмэ-ришэд хэрэгтэ тон ехэ туһа үзүүлэ, — гэжэ инструментальна цехэй аха-лаша мастер Бельцов мэдүүлэ.

— Мүнөө бүхы зэр-зэбсэгүүдэй тус-тусгаа тагуудтай боложо, бүридхэдэ эбтанхай. Тогтоогдохон энэ гуримаа тон нарнаар сахяад байлһанай, зэр-зэмсэтэй үгы болохо, түргөөр эмдэрхэ ябадалта эсэс табилаха байһаниннэ лабтай».

XVIII партконференциин дайналгы шийдхэбэринүүдээр зэбсэглэгдөөн, Де-погой хүдэлмэришэд хэвэ-хэвөөнэй-хэ-вэ ехэ эдибхитэйгээр ажаллажа бай-над. Мүнөө хүн бүхэн үдэрлөгөө нор-мыг ходо гүйсэхэдэ болго.

Эгөөр, XVIII конференцидэ хойшо Депогой бүхы хүдэлмэри үндсөөрөө найжараа гэжэ хэлжэ шадагдахгүй байна. Дутуунууд үшөө олон байһаар. Түбхын түрүүндэ, бүхы цехүүдэ дулаан ба харуул болгохо, ариг сээр-ныг, доторой журамыг нарнаар сахиха хэрэгтэй.

Түрүүшынгөө амжалтахаанаар ханала-гаа амарангүй, XVIII партконферен-циин шийдхэбэрийн хүндэтгэйгээр бөө-дүлжэ, амхитэйгээр ажаллажа зорил-го — ажайлэдбэрийн ба зам харил-саанай предприяти бүхэнэй урда та-бигдаа.

Ив. Болорый.

Герасимовска хүдэлөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ

1940 он соо герасимовска хүдэлөөн манай республика дотор үргэн далай-саттайгаар дэлгэрһэн байгаа. Хамта 489 шэнэ эвчтэ эмхидхэгдөөн байна. 2284 луговотгерасимовец сабшалангай ургасне дэшлүүлхын, хүрэг олов алуу малдаа тэжээлэй бата бөхи баа байгуулын тулдаа эдибхи-тэйгээр тэмсэнэд.

Үнэгэрлөө жэл соо үндэр дээдэ үр-гаса хуриалшадтай — Хүдөөажахын бүг хэсоюунаа выставкэдэ хабаадгшадтай эргэ улам үргэлдэбэ.

Нүхэр Герасимов ажалтай дүй-дүрлэшлыг халан абажа, үзэгдөө-гүй үндэр дээдэ ургаса хуриа-лан Ханджал Доржиевай нэрэ бүхы республика дотор элдэр солдо гараба. Баргэжэһэй аймагай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой солото энэ колхоз-ник болбол 160-аад гектар сабшалан-гшаа гектар бүрин 105 центнер үбнэ ургуулан юм.

Нүхэр Доржиев болбол сабшалангай байл ургаса абалтын герасимовска аг-ротехнигыг шөгө аргануудаар бая-жуулба.

Луговод Доржиев байһан үбнэ элбэ-гээр абалтын тулдаа бүхэлн жэл-лэй торшо соо юу хэһынэ харуулхадэ нигэ:

хабар эртэ байхааа эхилдөөд сабша-лан дээрэ тон ехэ хүдэлмэри бөөдүл-хөн байна: 2 квадратна метртэ 3 центнер наг шөбхэ тарааһан; тусхай халха татажа, саһа тогтооһон байгаа. Апрельн 25-наа сабшалан дээрхи шулуу богуудда арилгажа захалһан ба жай харын эхөөр, тараалдһан аргал шөбхөө борнойһон юм. Апре-лийн 20-дэ нэгдэхэ үбалапта хэдэ, бүлүүлэрн 3—4 хоног үнэгөөд байха-

да үнэһэ тарааһан байна. Тийгээд, борнойһомсоороо гектар бүхэндэ гурбан гэртэ хүрөөнэй хөбөөд ахдаа һөн.

Хөбөрдхи үбалапта майн 15-дэ, гурбадхалыш — июнийн 15—20-дэ үн-гэрлэгдөөн байна.

Тэршэлэн, Саяжидев үбгөнэй ста-хановска ажал бүгдэндэ эли болонхой Герасимовска эвчтөгой хүдэлмэригө байһаар табижа шадаһанайн ашаар, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз нэгдөн жэлдэ элбэг ехэ ургаса хуриалан юм. Саяжидев болбол сабшалангаа 6 да-хин үбэлжэ, байнаар үтүгэлүүлэн, гектар бүришөө 80-аад центнер үбнэ ургуулжа. Нүхэр Саяжидев үрнэгэлтэ газарһан үндэр ургаса абалтын түдөө эдибхитэйгээр тэмсэхынгөө хажуугаар, шөгө газарыг өдлэхын тулдаа ехээр оролдоно. Үнэгэрлөө жэлэй торшо соо 15 гектар намаг газар хатаалдһан байна.

Кяхтын аймагай, Сталинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Гармаев 1930 онтой жэшөөлбөл 10 дахин ехэ ургаса хуриала.

Агрономическэ наука хүүлэй гуйлалтыг ажал хүдэлмэришөө хөргөл-жэ, элбэг ехэ үбнэ ургуулын түдөө эдибхитэйгээр тэмсэжэ байһан нигэ луговодууд-герасимовецүүд аймаг со-мон бүхэндэ бин.

Тэдгэй ба герасимовска эвчтө-нуудай хүдэлмэригө бодото туһаламжа үзүүлжэ, сабшалангай ургасне сааша-дань улам дэшлүүлжэ зорилго нота-гууддахы партийна ба советскэ органи-зацинуудай урда табилаха.

Байһа он дотор баһал баян урга-са хуриалхын түдөө тэмсэл мүнөөһөө захалжа байна. Одоо үдэр хаа-хаанагүй байг шөбхэ сабшалан дээрэ тараалдажа халха, саһа тогтоолгоор ехэ хэмжээ-ябуулангууд бөөдүлэгдэхэ ёһотой. Тэрэнэй саад тээ түрүү колхозууд шубуунай аргал, үнэһэ гэхэ мэтэй

үдөөренинуудыг элбэгээр суглуулаха зэргэтэй.

Гэбөшь, зарим колхозууд болбол энэ жэлдэ элбэг дэлбэг ургаса хуриа-хаби гэгээн үялга абажаргөөд мүнөө сабшалан дээрэ юушыг хөвөгүй Нобшо халан байдалтай колхозуудай дал хорёо соонь харагата. аргал шөб-хээр дүүрэгшэнхэй байдаг; харин тий-хэдэ тариалангай ба сабшалангай газар дээрэ нэгшынэ шарга арга архадаагүй байха юм. Илангана рес-публикын урда зүтэй районууд үбөлэй сагай агротехническэ хэмжээбуула-нуудта анхарал багаар хандуула. Кяхтын АЗО-е дааһаанаа асуулада, мүнөөдөршынэй хүдэлмэри ехэ, мүнөө сабшалан тухайда хөөрөлдөхшөө сү-лөөмгүй гэжэ хэддэг байна.

Колхозинууд-луговодуудай мөргөжэ-лыг улам дэшлүүлжэ хадга элбэг дэлбэг ургаса хуриала хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тийнэ тула колхоз бүхэндэ герасимовска агротех-нигыг шудалха кружок эмхидхэхэ шукала. Тэндэ колхозинууд Хүдөө-ажалын бүхэсоюунаа выставкын, түрүү луговодуудай дүй-дүрлэшлэй таньса-на. Зүгөөр, зарим колхозуудай хүтэл бэрлэгшэд зарим кружок эмхидхэхэ хэрэгыг хошон үгөөр хизаарлана.

Герасимовска хүдэлөө үшөө үргэн далайсаттайгаар дэлгэрүүлгын дутуу дундануудыг усдахжа, сабшалангай газар дээрэ саһа тогтоолгын, наг шөб-хэ тараалгын ба агротехническэ хэм-жээбуулангуудай түсэбнэ заабол дүүргэхэ хэрэгтэй.

1941 оной Хүдөөажалын бүхэсоюунаа выставкыг эрхим бөөдхөлтэйгээр уртаһын, энэ жэлдэ үндэр дээдэ ургаса хуриалхын тулдаа эршэмтэйгээр тэмсэе

Е. ХЕЛХЕВ.

Үйлэдбэри дээрэ ёһото гуримай ба ариг сээрэй түлөө

Селенгын аймагай, Тельманшэй нэрэм-жэтэ колхозой эрхим тугалшэ Б. Зон-дуева 1940 ондо даажэ абанан 37 ту-галаа 6 нара болоторын сутна бүри лунда нэһэнгээр 818 грамм нэмзэһэн юм.

«Ариг сээрныг сахиха хадга мүнөө сагай предприятиин наалтгүй хүдэлмэ-ринн (эвчнэ шукала условн мүн», — гэжэ ВКП(б)-гэй XVIII конференци дээрэ хэлһэн элихэл соогоо нүхэр Маленьков заагаа һөн.

Хаана гуримтэй ба халан байлаб, ижэгтэ тэндэ элдэрэл, гэмтэл болодог. Бултурагүй, ношо задалгай байһаннаа шалтагаалан, ажайлэдбэрийн ба зам-харилсаанай зарим предприятинууд дээрэ забхайрха, заршам задалгайруу-ла, бүтөөсэ багатайгаар хүдэлмэришэ ябадал ушарцаг гэхшэ. Тэрэ болбол хүдэлмэришэдэй, мастернуудай, инженерүүдэй ажал хүдэлмэригө наад той-бо татадаг байһаниннэ элбэ.

Түрүү предприятинууд болбол XVIII партконференциин шийдхэбэрийн хүн-дэтэйгээр бөөдүлжэ, станок, цех бү-хэнэ сээр болгожо, ажал хүдэлмэригө найжаруулжа байна.

Гэбөшь, халан ношор байлганаа хааагүй, ороо болотор ёһото гурим ба ариг сээрныг хангалгүй предпри-ятинууд үшөө бин байһаар.

Энэхэдэ жэшөө болгон Улан-Удын Дөпөө хараад үзэе. Эндэ хэдэн олон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэришэд ажалладаг, тэднэй ажалыг шөгшө минутта хаагуулаа наа, лүрэндэ ехэ гарса тохөөрлөхо байна. Тийнэ ушарһаа, хүн бүхэнэй

хүдэлмэригө зүбөөр эмхидхэлэ, шука-ла условн хангалта хадга бүхэдөө Де-погой бүтөөсэтэй найһаар ажаллаха хэрэгтэ ехэ ухашаартай. Зүгөөр Депогой хүтэлбэрлэгшэд ариг сээрны нарнаар сахиха, ёһото гурим байгуулаха ябадалта мүнөөшөө болотор анхарал багаар хандуула гэжэ тэмдэглэхэ хө-рөгтэй. Бүхы цехүүдэ харуул ба ду-лаан байлгана тухайда өмнө хөөрө-лдөгшөө наа, болото дээрэ, юушыг хөвөгүй байха юм. Депогой цехүүднй харанхы ба хүйтэн. Тэндэ хамтадаа 32 уборщаны орондо, мийн хоорын хүдэлмэришэ. Гансахан энэ баримта болбол ажал дээрэ ариг сээр сахиха хэрэгыг Улан-Удын Депогой хүтэлбэ-рилэгшэдэй тоодоггүй байһынэ гэршэл-нэ бэшэ аал?

Тэршэлэн, Улан-Удын ПБЗ-гэй, Шөг-лэй заводой олонхи цехүүд халан нош-о байдалаа үшөө усдахадгүй бай-һаар.

Энэ бүхы дутуу дундануудыг дары усдахжа, предприяти бүхэндэ ёһото гурим тогтоохо, ажал хүдэлмэригө културшаар эрхилжэ зайлашагүй.

«Предприятинуудта ба түмэр замууд дээрэ ёһотой гурим ба сээр байгуулаха, тэрэнэй үдэр бүри сахиха шукала», — гэжэ ВКП(б)-гэй XVIII Кон-ференци шийдхэһэн байна.

САГААТАЙН КОЛХОЗНИГУУД

Баян энхэ байдалтай ба барагдана-гүй эол жаргалтай болоһон тухайгаа Сагаатай нотагай нөгэ колхозини нигэ-жэ хөөрөнэ:

— Энэ манай нотаг ямагтал Ок-тябрьскэ социалистическэ революциһаа хойшо үдэрлөө үдэртэ урган найбаржа, болбосон байһан боложо байна.

Мүнөө биднэр агуулаа Сталинскэ Конституциин алтан наранай туһан доро, эол жаргалта байдалаа зохёон мавуулажа байнабди. Манай, Сергей Миронович Кировэй нэрэмжэтэ, артель Задын аймаг соохи түрүү колхозуудай эвчнэ болдоо — тэдэ, тэрэ бууралтада байһан толгойтой үбгөн хүхүүтэйгээр хөөрөжэ зуураа, янза бүрин нонинуудыг арижа захалаба.

Манай бүргэдэ.

Колхозинууд, үбгөн залуугүй бул-тада өөһэднйгөө түрүүлэгшэ нүхэр С. Доржиевыг «манай бүргэд» гэжэ нэрлэдэг. Юу дэрбөө, юуян гаршан-ван нүхэр Доржиев «бүргэд» нэрэтэй болоо юм гэжэ асуубал, хэдхэн үгөөр ха-роусахадэ нигэ байна. Колхозой эзэн-түрүүлэгшэ болоһоор үшнэй ба өөрнөгөө хүдэлмэригдэ үнэн сэхээр ханддаг, үшөөр шадабаритай эрхим боль-шевк туладан хүн эон хүндэтгэдэг, хэдхэн зааһан үгшынэ хэрэг дээрэ бөөдүлдэг байха юм.

Нүхэр Доржиев артелиһынгөө членүүдэй эрилтэчлүлтэ анхаралтайгаар хан-

дадаг, түрүүшүүдэй үүсхэлнэ халуу-наар дамжэдэг.

Бодото культурна болбосон байдалтай түдөө большевистскаар тэмсэһэнэй-гөө ашаар бага бэшэ амжалтануудыг туйлаһан ба хэдэ-хэдэн хэмжээбуула-нуудыг бөөдүлжэ шадаа. Эхин хүр-гуулин шөнэ байһан, клуб, колхозой правленийн гэр гэхэ мэтнэ түргэн болзөр дотор дүүргэжэ, социалистиче-скэ мүрысөөндэ илэжэ гараһан байна.

Колхозно центрэе хүүдэ культурна болгохо хэрэгтэ тус артелин комсо-моледүүд — залуунууд тон ехэ үүсхэл-тэйгээр хабаадаһан ба хабаадаха-жа байна. Эдөөр хадаа республикын бүхы залуунуудта уриалтайгаар хан-дажа, абанан уялангуудаа амжалтаттай-гаар хүсэдуулжэ.

Артелин ажахын бүхы найбаршнууд дээрэ гуйлалтанай амжалтанууд нүхэр Доржиевай нэрэтэй нягта холбоотой ба тэрэнэй гайхамшагта үүсхэлүүд мүн. Колхозоо миллионер болгохын түдөө тэмсэдэ нүхэр Доржиев бүхы хүсэ шадабарна, дүршөл мөргөжэ-лээ үгэхээр зоригжонхой.

Баян дайда...

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 12366 гектар тазарыг хөтөнгөө эдүүригдэ гүрэнэй алтан-агтаар абанхай ба тэрэнэйгөө 1101 гектаргын тарила хэдэг, 904 гектаргын хадалан ур-гуулааг.

Тариалгынгаа талмайг жэлдэ жэлдэ үргэдхэнэ. 1940 ондо 622 гектарта ороһото культурануудыг тарилба. Еф-ремовскэ агротехническэ зүбөөр хөргөл-гөһөнэйгээ, агротехническэ хэмжээ-ябуулангуудыг үндэр хэмжээдэ үнэ-рөгшөнэйгээ ашаар элбэг баян ургаса хуриалаа. Гектар бүришөө 12 центнер абаба. Туршалгын үчэстолһаа 20—25 центнер хүрэтэр ургуулаһан байгаа.

Энэ жэлэй кабарай тариалда бэлд-хэлнэ дүүргэһээр үни болоо. Хүдөө ажахын машина зэмсэгүүднй хүсэд заһабарилалтангай ба хомут-тоноту-днй барандаа бэлэн. Полжөй ста-нуудын болбосон болгодобо. Саһа тогтооло, наг шөбхэ тараалга түсэбэй ёһоор дүүргэдэ.

Тобшоор хэлбөл, 1941 ондо урда жэлэйхнэ үшөө үндэр ургаса хуриа-ха аргабайдал хангалдаа.

Адууны малнууднй тобир тарган — эдэгаһаннй далантай, буурун булшан-тай» үбэлжэжэ байна. Хамта 4 манга шахуу толгой малтай ба гурбан ферм-тэй юм. Адуу малдаа харуулаха арбин үргэн болшөрэтэй. Үндэр ногоотой үбөр таланууд, тунгалаг үнэтай гол горьконууд Сагаатай нотагыг шөгшөөн хушана.

Нэдвон жэлдэ нийтын малнуудыг үсхэлгын түсэб түлүүлэн дүүргэдэ һэн. Малажал дээрэ хүдэлмэригдэг түрүүшүүд — стахановецүүдэй ба удар-шнуудай өөргөһөн улам үргэдэһэн. Эрхим хоншод-стахановецүүд нүхэр

Чайсовова, Д. Абидуева ба бусад үнэн элбэ хүдэлмэрийн үлгэр жэшээ харуулаа.

Тул абалтын түлэг ябажа байгаа мүнөө үдэ, правленийн зүгшөө мал-ажалда ехэ анхарал табидаһан. Бүхы ферманууд ба бригаданууднй хүдэлмэ-ришадээр бүридүүлэгдэхэй ба тэднэр шукала условөөр хангалданхай.

Социалистическэ малажалтайхид өөһэднйгөө үнэн сэхэ, стахановска хүдэлмэригөө мал үсхэлгын 1941 оной түсэбнэ дүүргэхээр найдуула.

Нүхэр Абидуевагай фермэ

Колхозой хоншной фермын эрхилэг-шээр нүхэр Абидуева 7—8 жэлэй хуга-саа дотор ажаллажа байна. 1940 ондо 100 амь хонин бүришөө 123 хурига абанан ба нэгшынэ түл үхүүлэгшэй. Хони ямаадыг үсхэлгын түсэбнэ үн-гэрөгшэ жэлдэ 20 процент үлүү дүүр-гэһэн байна. Стахановка Абидуевагай фермынхид өөһэд хоорондоо социалисти-ческэ мүрысөө баталһон байна. Стаха-новецүүд нүхэд Цыренова, Галсанова, Дондукова гэгшнэ абанан уялангуудаа хүндэтэйгээр бөөдүүлжэ.

Тэднэр бүхы нарай малнуудаа бүрин түлжүүлжэ байна. Зоотехническэ заабаринуудыг эмшнэ хазгайруулан-гүйгээр ажаллаһанайгаа ашаар, өшгө хуриалада эрхим найһаар тэмсэжэ.

«Мал харуулаха тон дуратайб. Дун сагаан хонидоо добо майлаар болшөөжэ ябаха дурам хүрэдэг. Мүдөө жэлдэ үнэгэрлэжэ жэлэйхнэ үшөө һайн

үрэнүүднэ туйлахаб. 100 хонин бүри-шөө 130-наа дошо бэшэ хурига аба-лын түдөө оролдоно», — гэжэ солото хоншон-стахановка нүхэр Абидуева сонгойгоор мэдүүлэ.

Зол жаргалта үхибүү

Сталинскэ анхаралаар хүрээлэгдөөн зол жаргалта советскэ багашууд — ма-най үнэн халаан мүн. Тэднэртэ агуу-ехэ, хүндэтэ зорилго — аба эжынэрлэгэ ахилһан хэрэгыг хүсэндэн хүргөлгө болоно.

Мүнөө Сагаатай нотагай колхозни-гуудай үхибүүд бүгдөөрөө эрдэм номдо эршэмтэйгээр һураһана.

Үхибүүднэ хүмүүжүүлэгшээр — залуу багшанар нүхэд Бартасова ба Мунжу-жапова гэгшнэ хүдэлмэришнэ. Сага-атай энхид һургуули — аймаг доторхи түрүү һургуулинуудай нэгэн ба һураг-шаднйг үспеваемость хангалталтайд тоологдоно.

Түрөлхидэй дунда ойлгууламжын хү-дэлмэригө үргэнөөр дэлгэрүүлгөнэйгөө ашаар, тэднэртэй барисаагаа улам бө-хижүүлбэ. Һургуули ба түрөлхид хоорондоо бата барисаатай байхадаа, үхи-бүүднйг ямаг заршам үгэхээр бата байдаг.

Нүхэд Бартасова ба Мунжужапова гэгшнэ энэ һураһалтай жэлнэ эрхим амжалтануудтайгаар дүүргэхын түдөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ.

Цыно ДАМБИЕВ

Задын аймаг.

В помощь изучающим бурят-монгольский язык

Девятый урок (юэдэхи хэшээл)

Восклицательное предложение Повелительные формы глаголов.

18. Предложение, в котором выражается какое-либо сильное чувство (удивления, восторга и т. п.) или приказание, называется восклицательным предложением (шаггалхан мэдүүлэл).

Пример (жэшээ): Ямар найн үдэр бэ! Какой хороша день!

Очень часто сказуемое восклицательных предложений выражается повелительными (и, увидим, дальше, желательными формами) глаголов.

19. Повелительная форма (захирхан түлэб) 2-го лица единственного числа, как об этом уже сказано в 3-м уроке, представляет собою в то же время основу глагола, то-есть эта форма совпадает с основой глагола.

Примеры (жэшээнууд): яба-ха мити, ехаты.

бэш-хэ пишат, увш-ха читат.

— яба! иди!, ежай!, ступай!, — бэш! пиши!, — увш! читай!

Указанная форма выражает категорическое приказание с некоторым рубоватым лаже от энком. Чаше употребляется форма повелительного наклонения 2-го лица единственного числа с присоединением личного глагольного окончания и вставкой между ним и основой глагола -ы- или -и-, причём после лично о окончания глагола может прибавляться еще таа, пишущееся отдельно.

Примеры (жэшээнууд): ябыш! иди!, уншыш! читай!, бөшыш! пиши!

— ябыш таа! иди же! ступай же! — уншыш таа! читай же! — бөшыш таа! пиши же!

Повелительное наклонение 2-го лица множественного числа также образуется двойным образом — через прибавление к основе глагола -гты и через прибавление личного глагольного окончания 2-го лица со вставкой и, -ы-, -и-, -и-, оно употребляется и при обращении к одному лицу, выражая вежливое приказание.

Примеры (жэшээнууд): ябагты! иди ябыт, и ите!, ежайте!

уншгты! или уншыт! читайте! бөшгты! или бөшыт! пишите!

Повелительное наклонение 2-го лица с отгеном будущего времени (тоест не в данный момент, не сейчас, а потом) образуется через прибавление адуушых окончаний:

еия. число -аарай (-ээрэй и т. д.) -аарайш (ээрэйш и т. д.), множ. число -аарайт (-ээрэйт и т. д.) -аарайгты (-ээрэйгты и т. д.)

Примеры: ябаарай! или ябаарайш! пойди!, поежай!

ябаарайт! или ябаарайгты! пойдите!, поежайте!

бэшээрэй! или бэшээрэйш! пиши!, напиши!

бэшээрэйт! или бэшээрэйтгты! пишите!, напишите!

Повелительное наклонение 3-го лица и единственного и множественного числа образуется через прибавление к основе глагола -г.

Примеры (жэшээнууд): ябаг! пусть илет!, пусть иду!

уншг! пусть читает!, пусть читает!

бэшг! пусть пишет!, пусть пишет!

Упражнение. Прочтите и переведите (уншаа! оршууагты).

1. Бүхы оронудай пролетаринар, нэзэгты! 2. Манай багша нүхэр Сталин, мандаг! 3. Нурагшад, эрчим хайнаар нурагты! 4. Нүхэр Иванов, дэска ээрэ мэдүү эл бэшэ! 5. Шини нүхэр өөрингөө ном уншат! 6. Нүхэр, наашаа түрэн ерэт! 7. Та миний ертэр энде байсаарат! 8. Ши баһ, энде байгыш таа! 9. Тэнэе ошооройгты! 10. Үндэр ургасыа түлээ тэмсэгты!

Слова (үгээнүүд): бүхы весь, вся, все, ороууд с равны (множ. число), пролетаринар пролетарии, нэгэдэхэ соединяться, объединяться,

багша учитель, мандаг да з равствует! эрчим хайнаар отлично, как следует, наашаа сюда, сюда вот, түргэн быстро, скоро, ерэхэ придти, приезжать,

миний ертэр до тех пор, пока я не придю, ошохо ухолить, отправляться, итти куда-либо, высокий, урхаса урхасай, түлээ за (с родительным падеж-м), тэмсэхэ бороться за что-либо.

Упражнение. Переведите на бурят-монгольский язык (бурят-монгол хэлэн дээр оршуулагты).

1. Тварищи, идите на собрание! 2. И ты тоже иди! 3. Пусть и твой товарищ ищет тудай! 4. Читай же ту книгу! 5. Читайте и вы свою книгу! 6. Пусть он пишет на доске мелом!

Упражнение. Составьте три предложения, используя повелительные формы глагола (глазоя захирхан түлэб хэрэглэн гурбан мэдүүлэл эхэгдгы).

Класс, тингээл, тарилга, соо, социалистическэ, эртэнхэ, орохо, мэдэрүүлхэ, өөрын өө, бэлэдхэл, мурьсөө(и), үргэнөөр, хэхэ.

Сектор языка и письменности ГИЯЛИ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Академик Л. С. Штерн (зүүн гарһаа), СССР-эй намануудай Академин член-корреспондентүүд Р. С. Левина ба А. М. Панкратова. ТАСС-эй фото.

Советскэ союз дотор

Худалдажа абанан товарые дахин нэлгэхэ тухайда

СССР-эй худалдаа-наймаанай Ардаг Комиссариад болбол худалдаа абангшадта универмагуудһаа худалдажа абанан бараануудые хоёр хоногой торшо соо ондоо сортын хэмжээнэй, фасоний, үнгын г. м. ед тавараар нэлгэхэ эрхэ олгобо. Зүгөөр худалдан абангал бусзаһан эд таварайгаа үнэдэ тааруулжа, нэгэн габэл нэмжэ түлээ гү, али үзүү түлэгшэһэн байгаа наань мүнөө бусажа абха ёһотой болоно. Нэлгэхтэ болбол бусажа үгэхэ таварай мухуй болоогүй, өдэрлөгүй ба газарда түхэлэйнь хубиллагүй байһан ушарта үйлдэгдэхэ байта.

КОНЬКИГААР ЯБАГШАДАЙ УРИЛДААНДА ИЛАГШАД

Мартын 9-дэ Киров городто, Советскэ Союзай эрхим конькигаар ябагшадтай 2 үдэрэй урилдаан болоһон байһа. Эргэтэйшүүднээ 22 наһатай рижескэ дшамовед Стродо гэгшэ нэгэ дэгээр һуури эвэлһэн ба хоёрдугаар һуури Берениш, гурбадугаар һуури Анисков гэгшэд эвэлбэт. Эргэтэйшүүднээ нэгэдгээр һуури Валентина Кузнецова ба хоёрдугаар һуури Хөгцевникова гэгшэд эвэлбэ.

ХУДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ТОСХОНУУДЫЕ БАРИЛГА

Карело-Финскэ ССР-тэ худэлмэришэдэй хэдэн арбад тосхонуд байгуулагдаһан. Республикын ой модоний ажга үйлдэһэн Наркомат болбол 1941 ондо коммуналина барилгада 4 миллион түхэрэгт һомоһон байһа. Хүүгдэй 7 яси ба сад, 79 гэр-байра барилдакар хараалдана. Выборскэ эливай эрье дээрэ, циллоозносаар манай комбинатай худэлмэришэдэй байха болбосон шэнэ тосхон байгуулагдаба. Эндэ поликлиникэ ба библиотекэ нээгдэһэн байһа. Хэдэн олон квартирануудтай 14 байһан апагдагада утгаһын мүн 11 байһан барилдажа байһа. Энэ жэлдэ үшөө 15 гэр барилдажа юм.

Европа ба Африкадахи дайн

(Дайнай ябуулгануудай тэмдэглэл)

Албанин фронт дээрэ мартын 8 ба 9-дэ дайнай ябуулганууд эхэ эдбхитэйгээр болобо. Фронтны центральна сектортэ вилангала эдбхитэй ябуулганууд болоо. Грециин армин верховно командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, энде грегууд 600 ба 1800-даху үндэрхэ дээрэ байһан италийнцуудай позициянуудые эзэлэ ха. Эдэ пунктнууд болбол пулемедуудаар, проволочкын хаалтануудаар бөхжүүлэгдһөн байгаа. Энэ фронтны нүгөө сектортэнь мүн Грециин сэрэгүүд артиллерээр дэмжэгдэн, хэдэн дөрөвнигүүдые эзэлһэн байһа. Юнайтэд Пресс агентствын Африкадахи корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, грегууд мүнөө үедэ Тепеленидэ эршэмтэй довтолго хэжэ байна. Италийн авиацион хэдэл олон отрядууд грегуудай артиллерийскэ позициянуудые, бөхжүүлэгүүдые, замхарилсаанай хэрэгсэлүүдые, лагернуудые ба бөхтэрөөд байһан сэрэгүүдые эршэмтэйгээр бомбодобо гэжэ Италийн командованиин мэдээн соо хэлэгдэнэ.

Германиин самолетууд Мальта аралда нишдэлэ хэжэ үргэлжэлһөөр. Мартын 9-эй үдэгүүдэр, Германиин самолетууд тус аралтай аэродромуудые ба ангарнуудые бомбодһон байна. Тэнэ түймэр ба төлөөрлэ болоо.

Хойто Африкада дайнай ябуулганууд Джарубубай бөхжүүлэгдэмэл эзистэ болоно. Италийн артиллери болбол энэ оазист ойротохые һөдөөн англичанинуудай мотомехчастынуудые тэргэлүүжэ шадаһан байна гэжэ Италийн мэдээн соо хэлэгдэнэ. Хойто Африкын фронтдохи бусад участогууд дээрэ авиаци йбуулга хэнэ ха. Италийн самолетууд Бенгазидахи сэрэгэй барилгатуудые англичанинуудай Киренайкадахи үнэсэрэгэй ба агсарай базануудые бомбодобо. Мартын 8-да Германиин самолетууд англичанинуудай замхарилсаанай хэрэгсэлүүдые бомбодһон ба пулемедууд буудһан байна. Английн самолетууд Триполине ба Зуарые бомбодобо.

Зүүн Африкада дайнай ябуулга гол түлэб Абиссиниэ боложо байна. Английн частынууд италийскэ Сомалиһаа Абиссиниэ хоёр замаар довтолго. Аддис-Абеба ошон хартыгаар довтолго ябаа англичанинуудай удахи колонь Доло пунктые эзэлжэ, мүнөө Негеллиһэ 350 километрын газарта байна.

Рейтер агентствын хортужса вор корреспондентын мэдээсэһэн: Бурнаһаа сухарика ябаа Италийн частынууд хүрээлэцэбэ. Абиссиниин партизанууд тэлээрые урдаһань ба ара талаһань довтолһон байна. Тэлээр 300 хүнөө

гэжэ, Дембече тэшэ (Аддис-Абебаһа 270 километртэ) сухарика. Эритреяда, Керейнй сектортэ, тагнуул хадаг отрядууд эхэһэн эдбхитэй ябуулгануудые хэбэ гэжэ Италийн мэдээн соо хэлэгдэнэ. Рейтер агентствын вор корреспондентын мэдээсэл соо хэлэгдэхэн: Эритреядахи фронт дээрэ италийнцууд 40 мянганай армие жагсааба ха. Тэнэ һүүлэй үедэ эхэ халуун боложо, англичанинуудай Верондэ ба Аддис-Абебадэ эсрэгүүд ябуулга хэлгэдһэн һаад ушаруулаа. Английн самолетууд Керейнэе Асмарада ороһоһон харгыё ба мүн Италийн позициянуудые, суглараад байһан сэрэгүүдые бомбодһон байна.

Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, италийскэ Сомалида Английн сэрэгүүд 100 мянган кватратва милн тейдигтори эзэлнэ. Италийнцууд Сомалида 21 мянган хүнөө гөөһөн байна. Английн сэрэгүүд Могадишаһаа Харарта ошон харгыгаар урагшаа дабша ха зуураа Габрелопые эзэлбэ.

Английн фронт дээрэ авиаци эдбхитэй ябуулга хэнэ. Германиин командованиин мэдээн соо хэлэгдһөнэй ёһоор, мартын 9-эй үдэр ба мүн һүнн Германиин авиаци Лондондо ба тэрээндэ хүрпэ байһан графствода, тэрэшлэн урда Английн ба Шотландиин хэдэн пунктнуудта эсрэгүүд ябуулга хэһэн байна. Энэ нишдэлгөө Германиин авиацин томокон соединенинүүд хабаадалсаһан байһа ха. Лондондохи сэрэгэй удахтай барилданууд, Португалуудай вербууууурда Англи ба Шотландидахи городуудта байгаа аэродромууд, портов барилганууд гэмтэжэбэ.

Германиин талгууд хэдг самолетууд Шотландиин зүүн эрье шадарай райондо Английн судануулга довтолһон байна.

Дуврада дүтэ байгаа Английн суданууд Германиин доло буудалга артиллереер буудалдаба. Английн хэдг суданууд Ла-Маншын эрьдэ дүтэжэ гэжэ һэзэбэһшэ, Германиин эрьдэн артиллереер буудалдажа, тэдрээбэ сухарихан байна гэжэ. Германиин командованиин мэдээн соо хэлэгдэнэ.

Германиин баруун хубидахи шухала пунктнуудта Английн авиацин довтолһон тухайта мэдээсэхэ зуураа, Английн «Санди Тайме» гасетийн авиационно шүүмжэлэгшын бөхтэһэн: Английн авиаци шэнэ тактика хэрэгжэе ха. Английн бомбардировщицуудай бишпикһан соединенинүүд хүсэн түгэс истребительнуудээр дэмжэгдэн ябуулгануудые хэнэ. Энэ тактика болбол бомбардировщицуудта тон мэргэнээр бомбо халха арга олгууһа. (ТАСС)

Нью-Йоркдо шофернуудай забастовко болобо

НЬЮ-ИОРК, мартын 10. (ТАСС). Америкын хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Нью-Йорк городой автобуснуудай 3500 шофер салһн дэшэлүүдхэ эрэгтэ хэжэ забастовко соносхобо. Энэ забастовкын эсэстэ 1100 автобус зогсоомбо. Тэлээр үдэртөө 800 хүннэ эвэлбэ байгаа.

„Дейли уоркерс“ хамгаалгын компани

ЛОНДОН, мартын 10. (ТАСС). Английн нийтгын эмхлүүд болбол «Дейли уоркерс» хоршондо эсрэгүүд компани ябуулжа үргэлжэлһөөр байна. Хаяхан, Бирмингһамадахи университетэй студентнуудай союз ба Галифаксадахи

манжина байтуулгын худэлмэришэдэ Союзай окружной комитет. Соуттеми тондохи электрэгүүдэй союзай хоёр талагууд «Дейли уоркерс» хоршоннэ эсрэгүүдэһэн резолюцинуудые абанан байһад.

Бүхы соломоёо зүбөөр хэрэглэхэ

Үбөлэй сагта адуу малда бүдүүн гэжээл угаа эхэ хэрэгтэй байдаг болобо, олонхи колхозуудта соломоёо хүсдөөр хэрэглэхэ тухайда һуушын саг хүрэтэр тон багаар анхардаг байгаа. Энээн дээрһэн, соломо талада бутаржа, үмхэржэ хөбтэдэг ба һүүлээрш тэрэниие «хэрэггүй болобо» гээд галдадаг зантай байһан юм.

Үнтэрэгшэ жэлдэ СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК болбол «Ургаса хураалга ба хүдөөажанын продуктуудай бэлэдхэл тухайда» тогтоол соогоо, соломодо хайхарамжагүй халанаар хандала ябадалые эсэлэхэ хэрэгтэй гэжэ заһан байна.

1940 ондо Бурят-Монголой колхозуудай олонхын бүхы соломоёо суглуулжа соомод, фермие даагшадта ягтаар тушаһан байна. Энэ хадаа, анха түрүүшнхөө хөдөһөн худэлмери мүн. Соломо—шамэтэй тэжээл мүн. Дунда жэшээнэй гурбан килограмм соломо нэгэ кило овостой тэнтэй. Шенициин соломоһые турнепһөө гурба дахин үлүү тэжээлтэй. Дунда жэшээнэй овесой соломо картофельһоо үлүү шэмэтэй байха юм.

Гутаагүй, һайн шанартай соломо болбол дунда жэшээнэй намаг үбһые хүсэд алмажа шадаха байна, гэхэһэ гэднэ, намаг орой сабшагдаһан гү, али оло дахин бороондо норожо хадарһан намаг үбһэн шөмынгөө талаар эрхэм шанартай соломодо яабашье түрэгжэ шадахагүй.

Ушар нимһэнэ, бүхы колхозуудай зорилго болбол соломоһе хүсэд һайнаар

хэрэглэхын түлээ оролдожо болоно. Зүгөөр, соломоһе буйлуулангууһоор, бүхөлөөр эдоулхэдэ тэрэнэй шэмэтэ зүйлүүдэй 30—40 процент гээгдэнэ. Малажадай стакановцуудай дүй дүршэл ба наукин туйлалтанууд дээрһэнэ хараад үзэхэдэ: соломоһе хүсдөөр ба зүбөөр буйлуулжа адуу малда эдоулхэ арганууд олон бии байна: силосовалга, известкоолго, халуун уһанай ууралда жэгнэлгэ г. м.

I. СОЛОМОЫЕ ИЗВЕСТКООЛГО

Жэжээр хэршэһэн нэгэ центнер соломо известкоолхын тулада, бусалгад даадуу 10 кгр. известко ба 15—20 хүнэг уһан хэрэгтэй. Соломоёо буйлуулхана урид тус известкые бусалгад, дээрһэнэнь хүйтэн уһа нэмжэ хэхэ ёһотой.

Хэршэгдһэн соломоёо торхонуд соо, ехэнүүд тогоонууд гү, али нягта хайрсагууд соо хэжэ, 30—40 сантиметр зузанаар тараагаад, тэрэн дээгүүр буйлуулһан шанигэн известкоёо жэгдээр алдажа, һайса худхаха хэрэгтэй.

Тэрэ амһарта соогоо соломо хэжэ дүүргэмээрэ, дээрһэнэнь нягтарха хабхаглаад, хүндэ юмээр дараха ушартай. Хэршэгдһэн соломоһе известкотойнь һайса буйлуулхын зорилгоор түрүүшын хоёр үдэртэ зада худхаад, тэрэнэй һүүлээр дахин ябгалагдаад, урдаһалан хабхаглагдаха ушартай.

Ингэжэ бэлэдхэһэн соломоһе 4—5 хоног үнгэрһэн хойно малда эдоулхэдэ болоно. Зүгөөр, энэ соломоһе сөбөр

уһаар заабол угааха, 2—3 час соо бүүрүүлэхэ хэрэгтэй.

Известкоолхон соломоһе заабол шингтэйгээр ба малаа уһалхыгаа урда гэв эдоулхэ хэрэгтэй. Түбхын түрүүндэ ярицан ба шенициин соломо известкоолго, тин овесой ба ячменин соломоһе известкоолонгүй, мийл жэжэхөнөөр хэршээд эдоулхэдэ болоно.

Шингтэй ноёнто соломоһе хүйтэнэ хүрэхгүйн тулада дулаан байра соо байлгаад, доро заагдһан нормотойгоор эдоулхэ габэл: үхэр ба адуунда—15—20 килограмм, 1 жэлһэ дэшэ наһатай залуу малда 10 килограмм, хоний ба амаадта—2—3 килограмм.

II. ХАЛУУН УНАЙН УУРАЛДА СОЛОМО ЖЭГНЭЛГЭ

Халуун уһанай ууралда соломоһе жэгнэлгэ угаа сомороор хөгдэдэг юм. Энээнэй тулада, шүүр шөнгй хардагар модоор дабхар оёор хэжэ зохёһон эхэ тогтоон хэрэгтэй. Нэгэ килограмм соломоһе нэгэ литр уһанда дэбтэгээд, тогоон соо хэхэ хэрэгтэй. Хэршэгдһэн соломоһе уһанда норгомсоороо һайса ябгалаад, нягтаар хабхаглаха ба дээрһэнэнь тохомуор хушаха болоно. Энээнэй һүүлээр, тогоон соогоо уурал оруулжа, соломоёо жэгнэхэ юм.

Халуун ууралда жэгнэһэн соломоһе шингтэй заандэ эдоулхэ нормо габэл: үнөөдтэ 20 килограмм хүрэтэр, морит то 10 килограмм хүрэтэр, хонидто 2 кило.

III. СОЛОМО СИЛОСОВАЛГА

Соломо силосовалга адуу малда эдоулхэ аргые Юрогой туршалгын станцида хуруушыхөө хэрэгдһэн байна.

БМАССР-эй Совнаркомой 1940 оной, декабриин 30-най тогтоолой ёһоор, манай республикын бүхы колхозууд энэ шэнэ аргые хэрэглэжэ, соломоёо силосовалга эдоулдэг болохо уялгатай.

Түрүү колхозуудай дүй дүршэл дээрһэнэ хараад үзэхэдэ силосовалгадаһан соломоһе һаамхай үнөөдтэ эдоулхэдэ нилгэдэ шэмэтэй байһаниин элирбэ. Гэхэ зуураа, соломо силосовалга өмхидхэхэдэ хэсүү бэрхэ юмэ огто угы, тон юрын хэрэг болоно.

Соломо силосовалхын тулада юув хэрэгтэйб? Силосовалга соломоёо 2—3 сантиметр утаар хэршэхэ, бүлэһэн һү эһэнхэ, биологическа хүрэнгэ, 100 кило соломодо 150—200 литр уһа, ябталжа модо, хүвэг, даралгын шулуу г. м. бэлэдхэхэ шууха.

IV. СИЛОСОВАЛГЫН ХҮРЭНГЫЕ ЯГААД БУЙЛУУЛХАБ

Биологическа хүрэнгэ бэлэдхэхын тулада бүлэһэн һүе дулаан газарта табижа эһэхэ ушартай. Ингэжэ эһэнһэн һүн болбол биологическа хүрэнгэ юм.

Эһэнһэн һүе буйлуулхын зорилгоор, тэрэнэй изаржаг үгы болоторнь, һайса худхажа, нэгэн янзын болоторнь нийлүүхэд хэрэгтэй. Энээнэй һуудэ тэрэ хүрэнгые (1 литрын 20 литр уһанда) бүлээн уһанда холижо буйлуулда. Хэршэһэн соломоёо дэбтэхэ болоно.

V. ХЭРШЭНН СОЛОМОЕО СИЛОСТО ДАРАЛГА

Аршажа сөбөрлөжэ бэлдһөн, ариу сөбөр бочко гү, али хайраг соо, хэршэг-

дэнхэй соломоёо 30—40 сантиметр зузанаар алхад, 1 килограмм соломодо 1,5 литр буйлуулмаг хүрэнгэ гаргашалха багсаалтайгаар силосос бэлэдхэхэ захлаха хэрэгтэй. Зүгөөр, хэршэгдһэн соломоһе угаа хуурай байбальһы буйлуулмаг хүрэнгээ 2 литр хүрэтэр нэмэхэдэ зохино.

Нэгэ жэгдээр соломоёо алдажа дэбтэгээд эл, һайса худхаха ба дээрһэн ябгалан шөгөлхэ хэрэгтэй. Энээнэй һүүлдэ тэрэ һабатаа хабхаглаад, дээрһэнэнь шулуугаар дараха юм. Баһа, забһараарнь хии орохогүйн тулада, тэрэниие шабараар шабаха Ингэжэ силосовалгадаһан соломоһе 4—7—С градус дулаан байрада 2,5—3 сутка соо байлгаад адуу малдаа эдоулхэдэ болоно.

Силосовалгадаһан соломо эдөөлүүхэд нормын хэдэ шэнээн байхб габэл: һаамхай үнөөдтэ 16—20 кгр., томо адуушта 10—15 кгр., хонийамаалта—3 кгр.

Манай республикын малпал колхозинуудай ба зооветеринарна хүдэлмэришэд бүхы соломоёо хүсдөөр хэрэглэжэ адуу малда аятай зохиоор эдоулхын алибаа таатай арга шуудалхын түлээ оролдохо ёһотой. Тийбэл, манай колхозууд адуу малда бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангалжа шадаха байһань найдамтай.

Н. КОТОВ—

БМАССР-эй Наркомземай ахалагша зоотехник.

Карюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.